

OPINIÓ

La consciència tranquil·la

Actualitzada el 12/06/2015 20:54

He fet un estudi que demostra que a la consciència se li aplica aquella llei científica segons la qual presumim d'allò que no tenim. La metodologia de l'estudi és senzilla: es tracta de teclejar al Google la frase "Tenc la consciència molt tranquil·la". Convé fer-ho amb algunes variants elementals: amb morfologia verbal del català central i del català nostrat, amb l'adverbi "molt" i sense, en català i en castellà. Una vegada que es pitja la tecla "Enter", apareix una aclaparadora galeria de personatges amb la consciència en pau. Cristóbal Montoro, per exemple, va declarar que la tenia tranquil·la, després de la detenció de Rodrigo Rato. També n'ha presumit Jaume Matas, mallorquí resident a Segòvia. El president del govern de Melilla, imputat per un presumpte contracte fraudulent, va dir que tenia, a més de la consciència tranquil·la, "les butxaques cristal·lines". Una exdelegada d'Ocupació d'Andalusia, acusada de frau en ajudes a la formació, en fa una petita variació: "i les mans netes". També han recorregut al mantra, entre molts d'altres, Rafael Blasco, exconseller de sanitat de la Generalitat Valenciana, el seu president Alberto Fabra, l'andalús Manuel Chaves, l'exalcalde de Sabadell Manuel Bustos i Jordi Pujol. Podríem estudiar la incidència d'altres oracions que pertanyen a l'univers semàntic de les consciències tranquil·les. Una és "No em penedesc de res", i la va pronunciar, per exemple, Luis Bárcenas quan va sortir de la presó. Una altra és "Tornaria a fer el mateix": la va dir Darren Wilson, el policia que va matar un jove negre a Ferguson, Missouri, el passat mes d'agost. Tancaré el paràgraf aclarint que no conec aquests casos en profunditat i que, per tant, no puc pressuposar la culpabilitat de tota aquesta gent de consciència impol·luta. No em negareu, però, que n'hi deu haver almenys tres o quatre amb motius per tenir-la una mica més remoguda.

L'experiment se'm va ocórrer després de llegir el paràgraf següent: "És perillós tenir la consciència tranquil·la. No som ètics perquè fem el bé o perquè complim les nostres obligacions o deures, sinó perquè no ho podem fer. La resposta ètica no permet tenir la consciència tranquil·la, perquè no sabem si ha estat una resposta adequada i, en qualsevol cas, perquè no serà mai una resposta prou bona". Pertany a 'La lectura com a pregària', un interessant recull de pensaments i fragments filosòfics publicat no fa gaire pel professor de filosofia Joan-Carles Mèlich. La consciència, aquesta veu interior que deu venir de Sòcrates i de sant Pau, aquest recordatori continu que algú podria estar mirant (en gran frase de no sé qui), no pot representar el trist paper del lacai que ens té panxacontents, sinó que ha de ser l'agulló que fa que ens moguem incòmodes abans de dormir. Joan-Carles Mèlich sembla dir-nos que la consciència o és corcò o no és. Tot molt judeocristià i molt del sentiment de culpa, direu alguns, però els que han començat a parlar de consciència són tots aquells.

Vistes així les coses, l'envejable tranquil·litat espiritual de què gaudeix aquest pomell de pròcers no és altra cosa que la línia horitzontal que registren els sismògrafs quan les plaques tectòniques es troben en repòs absolut. L'encefalograma pla, que es diu. El silenci que ressona a l'altre costat d'un telèfon que ha quedat despenjat en una casa buida. Potser han sentit parlar d'una cosa a la qual els altres anomenen la consciència i, com que no n'han notat mai ni el pessigolleig més lleu, confonen la seva tranquil·litat amb la seva inexistència. La frase que millor ho retrata és prou coneguda, però aquí resulta insubstituïble. És de l'escriptor polonès Stanislaw Jerzy Lec, gran mestre de l'aforística, i diu: "Tenia la consciència neta: no la feia servir mai".

